

היסטוריה

3 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שמונה נושאים, ועליך לבחור בשלושה מהם.
בכל נושא שני פרקים, ועליך לענות על שתי שאלות:
שאלה אחת מהפרק הראשון	–	20	נקודות
שאלה אחת מהפרק השני	–	$13\frac{1}{3}$	נקודות
סה"כ לנושא	–	$33\frac{1}{3}$	נקודות
- (לכל נושא – $33\frac{1}{3}$ נקודות; סה"כ – 100 נקודות)
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

ה ש א ל ו ת

בשאלון זה שמונה נושאים (1-8). בחר בשלושת הנושאים שלמדת, וענה על שש שאלות בסך הכול, לפי ההוראות.

נושא 1 – הפעילות הציונית בארצות האסלאם בזמן מלחמת העולם השנייה

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 1-2 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 3-4 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 1-2. (20 נקודות)

1. היהודים בעירק בזמן מלחמת העולם השנייה

- א. במהלך שנת 1941 חל שינוי ביחס של הנהגת היישוב היהודי בארץ-ישראל כלפי יהודי עירק.
במה התבטא השינוי, ומה הן הסיבות לשינוי זה? (11 נקודות)
- ב. הסבר את הקשיים בארגון ההעפלה מעירק בזמן מלחמת העולם השנייה, והצג שתי דרכים שבאמצעותן ניסו להתמודד עם קשיים אלה. (9 נקודות)

2. היהודים באיראן בזמן מלחמת העולם השנייה

- א. הצג שלושה גורמים שהשפיעו על מצבם של היהודים באיראן בזמן מלחמת העולם השנייה, והסבר את השפעתם של גורמים אלה. (11 נקודות)
- ב. בזמן מלחמת העולם השנייה הגיעו לאיראן פליטים מאירופה ומעירק. תאר את העזרה של הקהילה היהודית באיראן ושל השליחים מארץ-ישראל לפליטים אלה. (9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 3-4. (13 $\frac{1}{3}$ נקודות)

3. הצג שני קשיים בעלייה הבלתי לגלית ממצרים, ותאר את דרכי העלייה הבלתי לגלית ממצרים עד הקמת מדינת ישראל.
4. הסבר את הקשיים בהקמת תאי "ההגנה" בארצות האסלאם בתקופת מלחמת העולם השנייה.

/המשך בעמוד 3/

נושא 2 – העליות הגדולות מארצות האסלאם בשנים 1948-1967

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 5-6 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 7-8 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 5-6. (20 נקודות)

5. "עלייה מבוקרת"

אחד מדפוסי הפעולה שאפיינו את העלייה מארצות האסלאם הוא "עלייה מבוקרת".

א. הסבר את מאפייני "העלייה המבוקרת" באמצעות תיאור תהליך העלייה באחת

מהארצות: מרוקו, תוניסיה, איראן. (10 נקודות)

ב. הסבר את הגורמים ל"עלייה המבוקרת", ואת הבעיות שהתעוררו בעקבותיה.

(10 נקודות)

6. העלייה מלוב

א. ציין איזה דפוס עלייה אפיין את העלייה מלוב בשנים 1949-1952, והסבר מדוע עלו

יהודי לוב על פי דפוס זה. (6 נקודות)

ב. תאר את העלייה מלוב בשנים 1949-1952. בתשובתך כתוב על ההכנות וארגון העלייה

ועל דרכי היציאה.

הסבר את תגובת התושבים המקומיים ליציאת היהודים מלוב.

(14 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 7-8. ($13\frac{1}{3}$ נקודות)

7. הצג את העמדות השונות של היהודים בתוניסיה כלפי עלייה לארץ-ישראל, והסבר את

הגורמים שהשפיעו על כל עמדה.

8. מדוע בלמו שלטונות מרוקו את העלייה של יהודים לארץ-ישראל בין השנים 1956-1961,

ומדוע שינה השלטון את יחסו לעליית יהודים ממרוקו?

נושא 3 – קהילות יהודי קרקוב בתקופת השואה

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 9-10 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 11-12 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 9-10. (20 נקודות)

9. הקיום היום-יומי בגטו

- א. הסבר את טענתה של פי קראי, בספרה **פנים רבות לגבורה**, שבגטו קרקוב שלטו "שליטים אמיתיים" ו"שליטים מדומים".
מדוע הרשו "השליטים האמיתיים" לקיים פעולות תרבות בגטו?
(9 נקודות)
- ב. לפניך קטע מאחד היומנים שנכתבו בגטו קרקוב:
"לא היינו ולא חשבנו את עצמנו לגיבורים. אבל בכל זאת – זו כן הייתה גבורה, אותו מאבק, אותה השתדלות לחיות באופן 'נורמלי' בתנאים שאינם מתקבלים על הדעת, על פי התהום של השמדה טוטלית."
(הלינה נלקו, **יומן מגטו קרקוב**, תרגום מפולנית: פי קראי)
הסבר מדוע כותבת היומן רואה בקיום היום-יומי בגטו מעשה גבורה.
הבא ביסוס לדבריה באמצעות דוגמאות משלושה תחומים.
(11 נקודות)

10. המחנתת היהודית בקרקוב

- א. ציין את האירועים העיקריים שהניעו את מנהיגי תנועות הנוער להקים מחתרות לוחמות, והסבר מדוע התפצל הכוח הלוחם בגטו לשתי מחתרות נפרדות.
(9 נקודות)
- ב. הצג שתי סיבות שהניעו את מפקדי המחתרות להקים בסופו של דבר מפקדה משותפת.
הסבר במה היווה מבצע ציגנרקה את שיא הפעילות של המחנתרת היהודית בקרקוב, ובמה הוא הוביל לסופה.
(11 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 11-12. (13 $\frac{1}{3}$ נקודות)

11. הסבר את הסיבות של הנאצים להקמת גטו קרקוב.
12. תאר את השלבים האחרונים בחיסול גטו קרקוב (מתחילת מרץ 1943 עד אוגוסט 1943).
/המשך בעמוד 5/

נושא 4 – מלחמת העצמאות

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 13-14 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 15-16 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 13-14. (20 נקודות)

13. ההכרזה על הקמת המדינה

- א. "ניקל לשער את הדילמה שעמדה בפני היישוב: מצד אחד, הכמיהה הגדולה לעצמאות מדינית, שהנה הנה היא עומדת על סף הגשמה, ומצד שני, הסכנה שרגע הגשמת החלום יהיה גם רגע קבורתו לעד".
(ז' צחור, החזון והחשבון: בן-גוריון בין אידאולוגיה לפוליטיקה, עמ' 186)
- הסבר על פי הקטע את הדילמה שעמדה לפני הנהגת היישוב ערב ההחלטה על הכרזת המדינה ב-14 למאי, והצג את השיקולים (בעד ונגד) להחלטה זו. (11 נקודות)
- ב. ז' צחור טוען במאמרו כי לבן-גוריון היה תפקיד מכריע בקבלת ההחלטה על הכרזת המדינה. הסבר טענה זו. (9 נקודות)

14. המבצעים בסיום המלחמה והסכם שביתת הנשק

- א. "מבצע חירס" ו"מבצע חורב" היו שני מבצעים עיקריים שהובילו לסיום מלחמת העצמאות. בחר באחד מהם, והסבר את מטרתו ואת הישגיו הצבאיים ו/או המדיניים. (9 נקודות)
- ב. הסבר את ההבדל בין ההשקפה של מדינת ישראל להשקפה של מדינות ערב בנוגע למשמעות של הסדרי שביתת הנשק.
הצג את עיקרי ההסכם שנחתם בין מדינת ישראל ובין אחת מהמדינות: מצרים, ירדן, סוריה.
(11 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 15-16. (13 $\frac{1}{3}$ נקודות)

15. הצג את הקשיים של היישוב היהודי בארץ-ישראל בארבעת החודשים הראשונים של המלחמה בשלושה תחומים: הכלכלי, הצבאי, המדיני.
16. הסבר שני גורמים שהניעו את בן-גוריון להכריז על ירושלים כעל הבירה של מדינת ישראל.
/המשך בעמוד 6/

נושא 5 – עידן האמנסיפציה

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות 17-18 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 19-20 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 17-18. (20 נקודות)

17. תנועת ההשכלה היהודית

א. מה היו המניעים של משה מנדלסון לתרגם את התורה לגרמנית?

הסבר את התגובות השונות בחברה היהודית בגרמניה על פועלו זה.

(9 נקודות)

ב. הסבר את הדומה ואת השונה בין המשכילים היהודים במזרח אירופה ובין

המשכילים היהודים בגרמניה. (11 נקודות)

18. התנועה הרפורמית ותגובת האורתודוקסים

א. הסבר מדוע יזמו מנהיגי התנועה הרפורמית ("תנועת התיקונים בדת") בגרמניה

תיקונים נרחבים בדת ישראל, והצג את השינויים המרכזיים שהם ביצעו בעיקרי הדת

ובדרכי הפולחן הדתי. (11 נקודות)

ב. תאר והסבר את תגובת החת"ם סופר אן את תגובת הרב ש"ר הירש על התיקונים

שביצעו היהודים הרפורמים. (9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 19-20. (13 $\frac{1}{3}$ נקודות)

19. מה היו התפקידים של "יהודי החצר", ומה היה מקומו כגורם מקשר בין החברה היהודית

לחברה הנוצרית?

20. הצג את שלושת המרכיבים העיקריים ב"כתב הסובלנות" שפרסם הקיסר יוזף השני (1781),

והסבר במה סייע "כתב הסובלנות" להשתלבות היהודים בחברה האירופית.

נושא 6 – תולדות ארצות-הברית

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 21-22 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 23-24 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 21-22. (20 נקודות)

21. כלכלה וחברה בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20

א. הצג את הבעיות בכלכלת ארצות-הברית שעליהן דיבר הנשיא וילסון בנאומו בקטע שלפניך.

הסבר את השינויים שהציע בנוגע לתפקידי הממשל בנושאי חברה וכלכלה.

(10 נקודות)

קטע מנאום הנשיא וילסון ב-1912

"המעביד הוא חלק מקבוצה רבת אונים, ואילו העובד במשא ומתן עם מעבידו הוא לבד. התעשייה באמריקה אינה חופשית כפי שהייתה פעם, וכיום בעל הון מועט נתקל בקשיים בכניסתו למערכת הכלכלית ונמנע ממנו להתחרות בגדולים. החוקים שולטים בתעשייה ובחיי הכלכלה, והמעמד הבינוני נדחק.

רגילים היינו לחשוב שהממשל האידיאלי אינו מפריע לאזרח אלא בשעה שהוא פוגע באזרח אחר, שהממשלה הטובה ביותר היא זו שממעטת למשול.

אולם כיום חובה עלינו להכניס שינויים קיצוניים בחוקינו ובמנהגינו. מחובתנו של הממשל לשמור על בריאותה של האומה, על חוקי תברואה, חוקים לטהרת המזון וחוקים הקובעים תנאי עבודה. לדאוג לכך שהחברה לא תרמוס ולא תחליש את חלקיה ולהמשיך לשמור על קניין הפרט וזכויות הפרט".

(מעובד על פי "אריאל, המחשבה המדינית בארצות-הברית, כרך ב', עמ' 298-307)

ב. הצג שתי דוגמאות לחקיקה על פי עקרונות התנועה הפרוגרסיבית משנות ה-80 של המאה ה-19 עד מלחמת העולם הראשונה.

הסבר במה חוקים אלה מבטאים את עקרונות התנועה הפרוגרסיבית.

(10 נקודות)

22. "המלחמה הקרה"

א. תאר את הנסיבות שבהן פרץ משבר הטילים בקובה.

הצג את הפעולות שנקט הנשיא קנדי כדי להתמודד עם משבר זה, והסבר מדוע הוא נחשב לאחד המשברים החמורים בתקופת "המלחמה הקרה".

(10 נקודות)

ב. מה היה השינוי העקרוני שחל במדיניות החוץ של ארצות-הברית לאחר מלחמת וייטנאם?

הסבר את הסיבות לשינוי, והצג שתי דוגמאות לשינוי זה.

(10 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 23-24. (1/3 נקודות)

23. הסבר את עקרון הפרדת הרשויות ואת שיטת האיזונים והבלמים, והבא שלוש דוגמאות ליישום של שיטת האיזונים והבלמים בחוקת ארצות-הברית.

24. הסבר את הסיבות לאימפריאליזם האמריקני מסוף המאה ה-19 עד מלחמת העולם הראשונה, והבא שתי דוגמאות למדיניות זו.

/המשך בעמוד 9/

נושא 7 – יפן המודרנית

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 25-26 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 27-28 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 25-26. (20 נקודות)

25. מדיניות החוץ של יפן במחצית הראשונה של המאה ה-20

א. מה היו הסיבות לפרוץ מלחמת רוסיה-יפן (1904-1905), ומה היו ההישגים הצבאיים של יפן במלחמה?

הסבר מדוע כל אחד משני הצדדים היה מעוניין לנהל משא ומתן על הסכם שלום.
(10 נקודות)

ב. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

"יהיה מקובל על יפן כי אזור זה [מנצ'וריה] הוא בריבונות סינית, אבל הריבונות לא יושמה והייתה מעורפלת מדי. מנצ'וריה משכה אליה מתיישבים יפנים, שרצו להתערער מהר, וכל זאת בעידוד הממשלה בטוקיו. התשתית העיקרית לנוכחות יפן במנצ'וריה הייתה מסילת הברזל הדרום-מנצ'ורית בבעלותה של יפן. מסילה זו הייתה גם המעסיק הגדול. בשנת 1928 החלה סין לסלול מסילת ברזל מקבילה לזו של יפן, ואיימה לפגוע בהכנסותיה. הבעיות של יפן החריפו עקב המשבר הכלכלי העולמי, וכל עוד שרר בה משבר כלכלי עמוק, היא ראתה את עצמה מחויבת להשקיע במנצ'וריה כדי שזו תוכל לספוג כוח עבודה עודף ואוכלוסייה עודפת מאיי הבית".

(מעובד על פי מ' מדויני, מפורט ארתור עד הירושימה, עמ' 88-89)

הסבר את השיקולים שהובילו להשתלטות יפן על מנצ'וריה, על פי הקטע.
מה היו הפעולות העיקריות שנקטה יפן כדי להשתלט על מנצ'וריה, ומה היו התגובות בעולם להשתלטות זו?

(10 נקודות)

26. מלחמת העולם השנייה באסיה

א. מדוע החליטה יפן לתקוף את ארצות-הברית בפרל הרבור (בדצמבר 1941), ומה היו תוצאות התקפה זו?

הסבר על אילו הנחות מוטעות התבססה יפן בהחלטה לתקוף את ארצות-הברית.
(11 נקודות)

ב. הסבר את המטרות של יפן במדיניות "הסדר החדש" במזרח אסיה ("אזור השפע ההדדי") במלחמת העולם השנייה, והצג שלושה צעדים שנקטה לקידום מדיניות זו במהלך המלחמה. (9 נקודות)

/המשך בעמוד 10/

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 27-28. ($13\frac{1}{3}$ נקודות)

27. מה היו עיקרי התוכן של חוקת מייג'י?

הצג נתרון אחד וחיסרון אחד של החוקה, מנקודת מבט דמוקרטית.

28. מה היו הסיבות למדיניות הריסון והפייסנות של יפן כלפי מדינות המערב בשנות ה-20?

הצג את החלטות ועידת וושינגטון, והסבר כיצד תגובת יפן להחלטות אלה מבטאת את מדיניותה הפייסנית.

/המשך בעמוד 11/

נושא 8 – סין המודרנית

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מהשאלות 29-30 (פרק ראשון) ועל אחת מהשאלות 31-32 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מהשאלות 29-30. (20 נקודות)

29. סין במלחמת העולם הראשונה

א. הצג את עיקר הדרישות (מתוך מסמך "21 הדרישות") שהציגה יפן לסיין

במלחמת העולם הראשונה.

הסבר את תגובת הממשל בסיין לדרישות אלה.

(9 נקודות)

ב. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

"בסיין קיוו חסידי ההתערבות באירופה [במלחמת העולם הראשונה] לנצל את התהפוכות הצפויות בעולם כדי להיחלץ מהלחץ האימפריאלי, וכדי... לפלס לסיין דרך כמדינה שוות זכויות בזירה הבין-לאומית".

(מעובד על פי א' שיק, ממלחמת האופיום עד יורשי מאו, עמ' 67)

על פי הקטע ועל פי מה שלמדת, הסבר אילו ציפיות השפיעו על מנהיגי סין להצטרף למלחמה (בתשובתך התייחס לענייני פנים וחוץ).

מה הייתה תרומת סין למאמץ המלחמתי?

מה היו החלטות ועידת ורסאי בנוגע לסיין, עם סיום המלחמה?

(11 נקודות)

30. סין בשנות ה-50 וה-60

א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

"ההתערבות [של סין בקוריאה] באה כתוצאה מתחושת איום חזקה שנוצרה בתודעת מנהיגי סין, ומתחושתם שהם חלוצי האידאולוגיה הסוציאליסטית".

(מעובד על פי א' שיק, ממלחמת האופיום עד יורשי מאו, עמ' 124)

על פי הקטע ועל פי מה שלמדת, הסבר את השיקולים של סין הקומוניסטית להתערב במלחמת קוריאה.

מה היו ההשפעות של מעורבות סין במלחמה על מעמדה באסיה ובזירה הבין-לאומית?

(10 נקודות)

ב. הסבר את הסיבות העיקריות לקרע בין סין לברית-המועצות בשנות ה-50 וה-60 של

המאה ה-20, והצג שלוש דוגמאות המבטאות קרע זה. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 12/

פרק שני

ענה על אחת מהשאלות 31-32. (13 $\frac{1}{3}$ נקודות)

31. הצג שלוש סיבות לניצחון הקומוניסטים במלחמת האזרחים בסין (1945-1949).

32. מדוע הנהיג מאו צה טונג את "מהפכת התרבות" בסין בשנות ה-60?
הצג שתי תוצאות של מהפכה זו.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך